
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הדרכה ביבליוגרפית - 25121

תאריך עדכון אחרון 08-09-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: הלשון העברית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): אור ליבר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: or.liber@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום אישי

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס בנוי כקורס אחיד לכל תלמידי המכון ללא חלוקה תקופתית. כל יחידה תלווה במטלת בית שעל התלמידים להגיש. בסוף הקורס – תרגיל אינטגרטיבי מסכם. השיעורים יתקיימו בחוות המחשבים (על שיעורים במקום שונה תבוא הודעה נפרדת).

מטרות הקורס:

ראו: תיאור הקורס ורשימת נושאים

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להשתמש בספריות, לאסוף חומר רלוונטי לעבודות, להעריך מקורות, להבין את תהליך הכתיבה של עבודה סמינריונית, להשתמש במהדורות ביקורתיות ולהשתמש במילונים וספרי עזר. כמו כן, התלמידים יפתחו חשיבה ביקורתית על שפה, טקסט ומקורות מידע.

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: שיעורים פרונטליים לצד תרגול. כמו כן סיור אחד.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

יחידה 1 (מפגש מס' 1) – היכרות עם המכון למדעי היהדות

מטרת היחידה: כיוון שזהו קורס החובה המשותף היחיד לכל תלמידי המכון, זוהי הזדמנות לתלמידים המתחילים להכיר את תחומי הדעת השונים.

מהלך היחידה: סקירה (עדיף באמצעות מצגת) של תולדות המכון למדעי היהדות ושל החוגים השונים; הדרכה על ההבדלים הדיסציפלינריים שבין החוגים, ועל 'חלוקת העבודה' ביניהם. למשל: מאיזו זווית נלמדת ספרות קומראן בכל אחד מחוגי המכון? הדגמת הגישה המחקרית בעזרת פרסומים עכשוויים של אנשי סגל, ובאמצעות עבודות מ.א ודוקטור.

יחידה 2 (מפגשים 2-4) – מהקונקורדנציה אל המילון (עברית)

השפה העברית לתקופותיה היא התשתית של מדעי היהדות. היותם של רוב התלמידים דוברי עברית מודרנית עלולה לפעמים להיות מכשול בקריאה והבנה של טקסטים מתקופות קודמות של העברית. מטרת היחידה היא להטמיע אצל התלמידים את מיומנות השימוש בקונקורדנציות ומילונים ולפתח את החשיבה הלשונית-ביקורתית שלהם.

קונקורדנציות ומאגרי מידע – למקרא (אבן שושן), מאגרים, פרוייקט השו"ת (על מגרעותיו), פרוייקט בן יהודה. כולל תרגול במאגרי המידע השונים.

בהזדמנות זו, יש ללמד גם את הכניסה למאגרי האוניברסיטה מהבית בעזרת SAMBA.

מילונים – HALOT, BDB, בן יהודה, מילון כנעני, מילון ההווה/אבן שושן החדש.

מהלך היחידה: לאחר תרגול השימוש בקונקורדנציות ובמאגרי המידע (לפחות שיעור אחד – בכיתת

מחשבים), יבנו התלמידים ערך מילוני עם מובאות מארבע תקופות העברית. לאחר מכן ינתחו התלמידים את הצגתו של הערך במילונים הנ"ל, תוך הדגשת ההבדלים ביניהם. ערך מוצע: מזור. העשרה: מילונאות ארמית לתלמודים (סוקלוף)

יחידה 3 (מפגש מס' 5) – סיור בספריית הר הצופים
מטרת היחידה היא להכיר באופן פיזי את הספרייה ואת השימוש בה, וכך להכיר גם את הסוגות הספרותיות השונות של מדעי היהדות ולהבחין בין מקורות ראשוניים ומקורות משניים.
מהלך היחידה: לאחר סיור בין מדפי היהדות השונים, התלמידים יצטרכו לאסוף (תוך שימוש בקטלוג) דוגמאות למקורות ראשוניים ולמקורות משניים (פרשנות או מחקר) מכל סוגה, וכך יפנימו את הגיון הסידור הקטלוגי. לאחר מכן ירוכזו הממצאים בכיתה, ויתקיים הסבר על רישום ביבליוגרפי מקובל. הסוגות השונות: מקרא, ספרות בית שני, קומראן, ספרות יהודית הלניסטית (כולל יוספוס ופילון), הברית החדשה, חז"ל (תנאים/אמוראים, הלכה/אגדה), תפילה, ספרות רבנית (הלכה, פרשנות), קבלה, פילוסופיים יהודיים בימי הביניים, שירת ימי הביניים, חסידות, ספרות ההשכלה, ספרות עברית מודרנית.

ביחידה זו ינתן דגש גם לסקירה של כתבי העת העיקריים במדעי היהדות – בעברית ובאנגלית. העשרה: מה יכול להיות רלוונטי בקומות האחרות או בספריות אחרות בקמפוס (חינוך יהודי, משפטים)?

יחידה 4 (מפגשים 6-7) – מכתבי היד אל המהדורה הביקורתית
מטרת היחידה: התלמידים יכירו את עולם כתבי היד ואת חשיבות מחקר הנוסח.
מהלך היחידה: היכרות עם מאגרים ממוחשבים עיקריים של כתבי יד סרוקים ותעתיקי כתבי יד (ביקור במכון לתצלומי כתבי יד יהיה בסיור בספריה הלאומית), תרגול קריאה בכתבי יד, הכנת סינופסיס, סוגים שונים של ההדרה מדעית (דיפלומטית, אקלקטית).
מאגרי מידע: צילומי מגילות קומראן באתרי רשות העתיקות ומוזיאון ישראל, 'מאגרים', אוצר כתבי יד תלמודיים, פרוייקט ליברמן, פרוייקט פרידברג של גניזת קהיר, דיגיטציה בספריה הלאומית. כדאי גם להכיר אתרים פרטיים שמרכזים קישורים למאגרי מידע שונים, לדוגמה: org.rabbinics. הצעה לתרגול: דוגמה משירת ספרד – כתבי יד, קטעי גניזה, דפוסים ומהדורות מדעיות.

יחידה 5 (מפגש 8 מוארך) – סיור בספריה הלאומית
ביקור משותף של כל הקבוצות, שצריך להיקבע מראש, וארכו כארבע שעות (אולי ביום ראשון בבוקר?). הסיור יכול להיות ב'תחנות', כאשר הקבוצות נעות ביניהן בסבב – מכון לתצלומי כתבי יד, אולם קריאה יהדות, מוסיקה, עיתונות, ארכיונים, פליאוגרפיה, מפעל השירה והפיט, אוסף גרשום שלום. יש לתאם עם מחלקת החינוך של הספרייה, עוד לפני תחילת השנה האקדמית.

יחידה 6 (מפגש 9-10) – איך לחפש חומר?
מטרת היחידה – התלמידים יכירו משאבים המסייעים באיתור ספרים ומאמרים רלוונטיים לנושא מחקרם.
משאבים:

קטלוגים ומאגרי מידע

קטלוג ספריית הר הצופים והספריה הלאומית, רמב"ל, JSTOR, מפתחות ביבליוגרפיים נושאים: אוריון, מפתחות בכתבי עת, מאמרים ביבליוגרפיים (עלי ספר), מאגרי ספרים סרוקים עם חיפוש מוגבל (אוצר החכמה, [hebrewbooks](http://hebrewbooks.org), כותר).

לקסיקונים תמאטיים

ספרות: פרמינג'ר על שירה; אבן, מילון מונחי הסיפורת; *Critical, McLaughlin and Lentricchia*; מפתח; העברית ללשון האקדמיה באתר הספרותיים המונחים מאגר *Terms for Literary Study*;

ארנה-תומפסון למוטיבים בהספרות העממית.
תיאוריה ספרותית: Approaches : Theory Literary Contemporary of Encyclopedia
Scholars, Terms (Makaryk); Encyclopedia of Feminist Theories.
מקרא ותיאולוגיה מקראית: ראה רשימה בקישור זה: <http://and-biblical.com.theopedia.www/>
מקראית אנציקלופדיה + theological-dictionaries.
ספרות חז"ל: ספר האגדה (כולל המאגר החדש); אנציקלופדיה תלמודית.
רב תחומי: History Cambridge The. פירוט מלא בקישור -
http://universitypublishingonline.org/cambridge/histories/browse_by_subject.jsf

אנציקלופדיות
מה בין ויקיפדיה לאנציקלופדיה מדעית (למשל: האנציקלופדיה העברית). באילו מקרים אפשר
להסתפק בוויקיפדיה, ומתי יש להעמיק?

ארכיונים
עיתונות יהודית היסטורית; הארכיון הציוני; גנזך המדינה; ארכיונים של מוסדות שונים (קיבוצים, תנועות
נוער, ג'וינט, אליאנס).

מחקרים
כיצד לקרוא מאמר (אבחנה בין נתונים, השערות ומסקנות; זיהוי הטענה העיקרית ואפיון החידוש).
איך משתמשים באופן נכון בדברי חוקרים קודמים, ואיך נמנעים מגניבה ספרותית.

יחידה 7 (מפגש 11) - ניהול ביבליוגרפיה
שימוש בתוכנות ביבליוגרפיה - מחלקת ההדרכה של הספרייה.

יחידה 8 (מפגש 12) - מדעי היהדות באנגלית
מטרת היחידה: הקלה על קריאת מאמרים באנגלית, ויסודות של כתיבה באנגלית.
קיצורים ביבליוגרפיים - Handbook SBL
תעתיק: IPA; Rules Glossing Leipzig
תרגומים לאנגלית של מקורות עיקריים: מקרא, תלמוד, רמב"ם. חסרונות ויתרונות.

יחידה 9 (מפגש 13) - קצת טכנולוגיה
מטרת היחידה: לספק לתלמידים 'טיפים' טכנולוגיים להקלת העבודה
שימושי מחשב (מבוסס על מצגת של ד"ר מיכל בר אשר-סיגל): שימוש נכון בword (עיצוב, הערות
שוליים, עקוב אחר שינויים, מעבר בין עברית ואנגלית, ספירת מילים, איות); שימוש בפתקאות; שיטות
שונות של גיבוי; יתרונותיה של תכנת קריאת PDF מקורית; אפליקציית סריקה לסמארטפון.

כתיבת עבודה אקדמית - העשרה לפי הצורך
כיצד לכתוב עבודה אקדמית? ראשי פרקים, סקירת מחקר (בהמשך לאיסוף חומר), מקורות ראשוניים
ומקורות משניים, ציטוט והפניות.

חומר חובה לקריאה:
ללא

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 60 %
הגשת תרגילים 30 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

אין עוד מידע נוסף.